

ALINEACIÓ DEL CALA RAJADA L'ANY 1935

DRETS: COLAU CLIMENT, PEDRO "ES PALMESANO", PERE MURTA, TONI TONET,
JOAN SANCHO I ROGELIO.

A LA GATZONETA: JAUME PERANDREU, PERICO LLEVATES, MIQUEL GARRIT,
NADAL "DE LA CARBONERA" I MIQUEL BLANCUS.

CAMP DE CA'N CUTRI, MIDES: 75 PASSES DE LLARG PER 55 D'AMPLA

C.D. ESCOLAR: 50 ANYS D'HISTÒRIA

Cap Vermell

juny 1996
n° 176

Obra Cultural Balear
Capdepera
Cala Rajada

Hem fet aquest número:

Joan Rai
Pep Terrassa
Jaume Fuster
Paco Galian
Sebastià Ferrer
Joan Espiritusanto
Miquel Ferragut
Llucià Rinyon
Isidor Rodríguez
Andreu Genovart
Miquel Lliteres
Joan Pujadas
Antoni Amorós

Cap Vermell va ben alerta a expressar cap tipus d'opinió. No fos cosa.

Així mateix s'ofereixen aquestes planes a qualsevulla que tengui res a dir.

Depòsit legal 1197/80
Imprimeix:
Tirrena (Manacor)

Cap Vermell

Apartat de correus 69
Capdepera

PORTALET

C. E. ESCOLAR

Celebram aquest mes el cinquantè aniversari del club Esportiu Escolar, una de les institucions més antigues del poble i de més solera. És l'Escolar senya d'identitat dels gabellins i embaixador esportiu arreu dels pobles de Mallorca. Ens alegrem amb les seves victòries i ens entristim amb les derrotes. En definitiva, ocupa un lloc en els nostres corets i ens sentim orgullosos de poder festejar les seves noces d'or.

Al llarg d'aquests anys l'Escolar ha tingut quinze presidents i altres tantes directives, i fins i tot a principi dels seixanta féu de Guadiana. Cadascuna d'aquestes directives, amb les seves pròpies idees sobre allò que havia d'esser el futbol a Capdepera, amb encerts i errades, segur que ha actuat amb la creença de fer el millor pel club i el poble.

I què dir de tants i tants d'al.lots que, un moment o altre, han passat per les seves files i guarden imborrables records de quan eren jugadors de l'Escolar?

Ha servit l'Escolar d'element de cohesió entre Capdepera i Cala Rajada, entre persones de distint estatus social, entre gabellins arribats fa unes quantes generacions i els nous vinguts a la recerca d'un altre futur o atrets pels nostres encants. I és que el futbol, esport universal, ens agermana a tots.

És lloc comú dir que la cultura i l'esport són antitètics. No és cert. En tot cas no té per què esser-ho i, ben aviat, seguint els aires de normalització que bufen per les nosaltres contrades, es borrarà l'última lletra del rètol pintat darrere la banqueta de l'equip visitant.

Plaça des Sitjar

Correllengua

El dia 17 de maig, el Correllengua va sortir de Cala Rajada, passà per Capdepera i seguí camí cap a Palma.

En el nostre poble s'hi havia creat una comissió organitzadora, integrada per gent de nombroses associacions i col·lectius, encapçalada pel propi batle i per l'Ajuntament. Hi col·laboraren la Policia Local, les escoles i nombrosos ciutadans que es volgueren afegir a aquest aconteixement.

D'altra banda, un autobús ple de gabellins es desplaçà a Ciutat per a la celebració, el dia 18, de la II Diada per la Llengua.

"Manteros"

La polèmica suscitada als mitjans de comunicació, sobre l'ús de distintes instal·lacions hoteleres del terme municipal, per a la venda de productes diversos, no ha fet sinó revifar el ja vell contenciós entre hotelers i comerciants. Aquesta pràctica que, segons es diu, és habitual i del tot

legal, en tot cas perjudica el petit comerç.

No volem entrar en valoracions personals ni assenyalar ningú, ara bé, del que es tracta és que existeixi una actitud de coherència, molt especialment entre aquells que ostenten càrrecs públics. S'està a favor o en contra dels "manteros" i "tiqueteros"?

Missa Nova

Després de ser ordenat sacerdot a l'església de l'Encarnació de Palma, el passat dia 5 de maig, el nou prevere Nadal Bernat presidí una Missa solemne a Cala Rajada, el dia 19. Després, la gentada que hi assistí, acompanyà el nou capellà en una festa que se li oferí i que es perllongà fins tard. Des d'aquestes pàgines felicitem el col·laborador i amic d'aquesta publicació i l'encoratjam en aquesta nova i transcendental etapa de la seva vida.

Aquesta és la segona ordenació d'un calarajader, després de la d'Antoni Amorós. A un pròxim número de Cap Vermell l'entrevistarem per a tots vosaltres.

Vaixell

Amb motiu de les festes de Sant Joan i si no hi ha hagut novetats de darrera hora, haurà entrat en servei el vaixell que aquest estiu ha de cobrir la línia Cala Rajada-Ciutadella. El consignatari és la Companyia *Flebas*, que ja manté la línia d'Alcúdia. Sabem que han tengut problemes burocràtics que han fet dubtar fins a l'últim moment de l'obertura de la nova línia.

A ningú no se li escapen les limitacions del port de Cala Rajada, tan pel que fa a l'atracament com pel que fa a serveis complementaris i d'aparcament. Si durant un estiu normal ja resulta caòtic, amb la presència d'un vaixell que pretén fer tres viatges diaris pot quedar totalment col·lapsat. I més que hi quedarà si es confirma igualment l'entrada en servei d'un segon vaixell que, des de distints punts del llevant mallorquí -Cala Rajada, entre aquests-enllaçaria amb l'illa veïna.

Altres fonts han comentat que no funcionarà tot l'estiu, ja que la demanda no bastarà per mantenir la línia

Escola viatgera

Quinze alumnes de s'Alzinar passaren una setmana a Navarra, dins el programa "Escoles viatgeres" del MEC, a càrrec del qual anaven totes les despeses. Allà coincidiren amb dos grups més d'altres comunitats. Tos s'endugueren un gran record i feren bones amistats amb tots els participants. Aquesta experiència ha resultat molt enriquidora i el mestre acompanyant, Miquel Ferragut, ha lloat l'organització.

Concert

L'Escola de Música ha previst una sèrie d'actuacions com a fi de curs. D'aquestes ja se n'han produïdes algunes, concretament dos concerts didàctics a càrrec del Quartet de Trompes (el passat dia 1) i el Quartet de Clarinets Bellver (el dia 2), tots dos patrocinats per "la Caixa".

Els dies 8, 15 i 16 s'hauran duit a terme les actuacions musicals dels alumnes (piano, llenguatge musical, guitarra i iniciació). El dia 23 està previst el concert dels alumnes de la Banda de Música, l'entrega de diplomes i el tradicional refresc.

Xerrada

El coordinador general d'Esquerra Unida a les Balears, Eberhard Groske, enmig de la gira que està duent a terme per la Part Forana per a potenciar les agrupacions locals, va dur a terme una xerrada-col·loqui sobre la incineradora de Son Reus i altres temes de política general. L'acte tingué lloc al saló parroquial de Cala Rajada, amb la presència d'una trentena de persones. "Cap Vermell" aprofità per fer-li una entrevista que trobareu a aquestes pàgines.

Escola d'estiu

Un any més, els centres escolars del terme han organitzat sengles escoles d'estiu, amb un gran nombre de nins inscrits. A Cala Rajada es parla de més de noranta infants, i a Capdepera de devers quaranta. Aquest servei es va consolidant d'any en any i sembla que va arribant l'hora que l'Ajuntament s'hi impliqui, donada la importància social que va assolint. Ara per ara, la iniciativa correspon exclusivament a les AMPAS dels centres respectius.

Joan Flaquer

El gabellí, Joan Flaquer, passà, en pocs dies, de perdre la seva condició de Conseller de Turisme i quedar exclòs del gabinet de Soler, a figurar com a Conseller de Cultura en la llista del candidat Jaume Matas. Aquest anar i venir caldria relacionar-lo amb la seva condició de membre del grup "canyellista", cosa que li atorga un gran pes entre els joves polítics del PP Balear.

Cultura és una cartera conflictiva i molt important. El tema de la llengua aixeca bòfegues entre alguns sectors d'aquest partit però el nou conseller haurà de banyar-se i donar resposta a les aspiracions de redreçament cultural d'aquesta terra.

Reunió

El passat 28 de maig, a la seu de l'Associació de Veïnats Es Faralló, tingué lloc una reunió de la PIMEM i els comerciants de Cala Rajada, a la qual s'informà de les mesures a dur a terme a nivell local per frenar l'actuació de "manteros" i "tiqueteros". Hi assistiren unes cinquanta persones i l'ambient era de crispació degut al ressò que la premsa havia donat a aquests temes en dies precedents.

Normalització

El servei de normalització lingüística de l'Ajuntament ha ampliat el seu horari, que a partir d'ara queda així: dilluns, dimarts, dijous i divendres, de 10 a 15 i de 16 a 18 hores. La intenció d'aquest increment d'horari és facilitar l'accés del públic en general a les consultes que en aquesta matèria es vulguin dur a terme.

Cala Gat

Les obres del passeig de les Àmfores, del moll a Cala Gat, han conclòs. Ja s'han instal·lat les faroles (fins quan duraran?) i les papereres. Ha quedat ben polit, tot i els acabats tan defectuosos que ja denunciàrem en números anteriors. Especialment defectuós és l'enrajolat fins al monument de les àncores.

Pel que fa a la platja, aquesta ha rebut una nova injecció d'arena que l'ha feta créixer un bon grapat de metres quadrats.

Teatre

A l'escola s'Auba de Cala Rajada, dins el programa d'activitats extraescolars se posà en escena l'obra de teatre "La Cenicienta" en català. A càrrec dels alumnes del taller de teatre, dirigits per na Marisa Rico.

Per altra banda, dia 7 de juny, els alumnes del taller de teatre de s'Alzinar representaren al Teatre Municipal l'obra "El jardí de Flairanas". Aquest grup d'al·lots ha tornat ser dirigit per en Climent Alzina i na Paqui Vicens.

Dia 20 de juny, està previst fer, al Teatre Principal, un doble programa amb la representació d'una obra per part dels nins de 4art de primària i la repetició de la ja esmentada "El jardí de Flairanas".

Com a primícia podem avançar-vos la presència, al cap de tants anys, del grup "Es Mussol" a les festes del Carme. Encara no saben massa bé que faran però sembla que ja s'hi han posat.

Castell

Una brigada de SEFOBASA està realitzant una important tasca de neteja a l'interior del castell. Val a dir que la tasca realitzada es coneix bé degut a la brutor que s'hi havia acumulat. Aquesta iniciativa es pot considerar com una fase prèvia al pla de rehabilitació. Les obres estan dirigides per una arqueòloga.

Festes

Les comissions de festes estan en marxa en tota. Els festers del Carme es reuniren el passat 31 de maig en el seu sopar de feina anual, on es perfilaren les línies bàsiques de les festes d'enguany, més envant trobareu les dates dels principals actes que es celebraran.

Per la seva banda, els membres de la comissió de festes de Sant Roc i Sant Bartomeu, ja fa temps que es venen reunint periòdicament. Pel que sembla, enguany tornen a preparar-la grossa.

Curtes

- El capellà de Cala Rajada, Pere Barceló, se n'anirà a Can Picafort a principis d'agost. N'Andreu Genovart i en Pep Adrover es faran càrrec de les dues parròquies.

- El regidor de Turisme i Urbanisme, Joan Llull, ha comentat la possibilitat de que l'Ajuntament compri El Gulló.

-S'inaugurà el gimnàs cobert del col·legi s'Auba amb una sèrie d'activitats al voltant del món dels llibres. A més de gimnàs, el nou espai s'aprofitarà com a aula multiús.

-Sa Nostra ha posat al servei dels seus clients una oficina mòbil consistent en un autobus dotat de les més modernes tecnologies de processos bancaris. Tots els dimecres, coincidint amb el mercat, vendrà a Capdepera.

Sense deixar el tema bancari, la Banca March ha posat en funcionament un caixer automàtic també a Capdepera.

-Al carrer Ciutat s'ha obert un nou local: el *café Cassandra*, un establiment decorat amb molt de gust i respectant el caràcter de la casa.

-S'ha signat el conveni entre el CIM i l'ajuntament de Capdepera per a l'ús de les barques del Servei de Neteja del Litoral. Farà feina a les nostres costes durant els mesos d'estiu.

-Miquel Ferrer, president de l'Associació de Transportistes, fou entrevistat al número 6, corresponent al mes de maig, de la revista "Al Vent", òrgan de comunicació de la PIME-Comerç.

-La revista Cap Vermell s'ha adherit a la campanya "Illes Balears, projecte de país".

-La ràpida actuació dels veïnats, el regidor Felip Esteve i la Policia Local, impedi la construcció d'un mollet davant el xalet "Orient" a sa Pedruscada, quan ja estava tot preparat per a encimentar. Per una vegada s'evità un "ja està fet".

-Ha sorprès la rapidesa amb què la brigada municipal ha esborrat les pintades contra Cañellas i Flaquer que aparegueren pel poble arran de la dimissió d'en Soler. Curiosament hi havia pintades en llocs més cridaners des de fa temps immemorials. I que consti que trobam que s'han de llevar, millor, no fer, però ens xoca a aquesta celeritat selectiva.

Convocatòries.

* L'Àrea de creació artística de Son Bieli, a Búger, fa un homenatge a La Trapa tots els dissabtes del mes de juny. Si hi voleu assistir telefonau al 516501.

* El Grup Novetat, organitza per desena vegada els premis literaris "Vall de Sóller", amb 4 modalitats (narració, poesia, poesia-local i gloses). El termini d'entrega d'originals acaba dia 24 de juliol (informació 63 09 02/ 63 08 65)

- El nostre col·laborador, en Jaume, i la seva dona Maria Antònia, tengueren la sort de treure el viatge al Carib que es sortejà a la festa del cinquanta aniversari de l'Escolar. Curiosament coincideix amb el seu vint-i-cinc aniversari de noces. Enhora bona i per molts d'anys.

Correllengua

El passat 17 de maig, Mallorca celebrà el segon Correllengua, festa per a la recuperació del català com a vehicle normal de comunicació. Enguany, el lema escollit per "Joves per la llengua", com a grup capdavanter de l'organització, fou "Volem viure en català". S'organitzaren tres columnes que, des de distints indrets de l'illa, confluïren el dia 18 a la Plaça Major de Palma, a l'acte de cloenda de la II Diada Popular per la Llengua, la Cultura, la Identitat i el País.

Les esmentades columnes tingueren la seva sortida des de Lluc, Valldemossa i Capdepera. Així que, a ca nostra i amb aquest motiu, s'organitzaren una sèrie d'actes que comptaren amb el suport de l'Ajuntament i la presidència d'honor del batle. Es comptà també amb el recolzament de les escoles i les agrupacions de ball de bot, a més de molta gent que es va voler sumar a l'organització.

L'acte començà a la plaça Castellet, on el regidor de cultura, Pep Gallego llegí el manifest per la llengua. Tot seguit, el mateix regidor va fer el primer relleu de la flama de la llengua. Aquesta, de mà en mà, arribà a la plaça d'es Sitjar, on va ser el batle, Joan Pascual, qui llegí per segona vegada el manifest i qui, també, va prendre la flama en les seves mans i féu un relleu.

Per fi, devers les 12'30 hores, la flama arribà a la partió amb Artà, on fou entregada als rellevistes del poble veïnat.

La participació més nombrosa i colorista fou la dels dos centres escolars de s'Alzinar i s'Auba. Aquestes escoles imparteixen el seu ensenyament en català, i a més de la presència dels al.lots i al.lotes al pas de la flama, confeccionaren peces del gran mural que presidí la trobada d'escoles mallorquines del dia 18.

Com a dada significativa, assenyalam que les 200 camisetes commemoratives que es posaren a la venda, s'exhauriren ràpidament i que no n'hi hagué per a tots els qui en volien.

Festes del Carme 1996

Actes confirmats

- dia 6, *passacarrers*
- dia 7, *pregó de festes i concert de la coral s'Alzinar.*
- dia 12, *primera gran cantada d'havaneres.*
- dia 13, *IX mitja marathón*
Gran Berbena
- dia 14, *actuació teatral del grup "Es Mussol".*
- dia 16, *Missa del Carme*
Processó marítima
Focs artificials

Falta per confirmar dia i hora de:

- *carreres al rem, travessia del moll, jocs per a nins i grans, exposició d'ormetjos de pesca, concurs de pesca amb canya, futbolada al moll...*

F e m s

L'aprovació de les tarifes de la incineradora de Son Reus, aprovades pel CIM aquest mateix mes, faran que la taxa de recollida de fems vengui ampliada amb dos nous conceptes: eliminació i tractament de residus i transport.

A partir d'ara, es tancarà l'abocador il·legal de Capdepera i els fems hauran de transportar-se a l'estació de transferència situada a Manacor. Això ens costarà, globalment, segons càlculs teòrics, 6.420.000 ptes. Des d'aquesta estació se'n farà càrrec l'empresa concessionària de l'eliminació de fems, TIRME. Ja a Son Reus (Palma), els fems i deixalles seran cremats i reduïts a cendres, les quals es depositaran a... encara ni se sap! De moment, al mateix Son Reus. El preu d'aquesta operació és de 5432 ptes. per tona.

Segons càlculs genèrics, a Capdepera hi ha 7.714 habitants que produeixen, anualment, 0'4 tones de fems per cap. És clar que això és el promig, ja que no produeixen la mateixa quantitat de residus a una casa particular que a un comerç o a un restaurant. En total, es calcula que, inclòs el transport, pagarem unes 12.134 ptes/tona per a l'eliminació, que haurem de repartir proporcionalment.

Aquestes xifres que ara us donarem són les que, si s'aproven, regiran a partir d'ara com a taxa de recollida. Les tarifes previstes per l'Ajuntament seran:

- 1.- Vivendes urbanes, 7.765 pts.
- 2.- Vivendes extraradi, 10.435 pts.
- 3.- Plaça hotelera, 2.670 pts.
- 4.- Alimentació, 60.997 pts.
- 5.- Restaurants, 103.600 pts.
- 6.- Cafeteries, 74.709 pts.
- 7.- Bars/espectacles, 62.304 pts.
- 8.- Centres industrials, 20.724 pts.
- 9.- Oficines bancàries, 42.296 pts.
- 10.- Despatxos professionals, 20.724 pts.

També s'hi inclouen despeses indirectes, com la tramitació dels cobraments, la millora del cens i l'amortització d'instal·lacions (la incineradora ha costat uns 14.000 milions de pessetes).

La valoració que en feim d'aquestes tarifes no és ni bona ni dolenta. Evidentment, tothom voldrà pagar menys del que li pertocarà, però cal assenyalar que el sector hotelier i el de serveis es carregaran amb el pes major, com és lògic. Les vivendes veuran incrementada la taxa en un 53% (urbanes) o en un 65% (extraradi), mentre que els serveis tendran una puja del 65%, excepte les places hoteleres que arriben quasi a duplicar-se.

Aquí, una altra vegada més, tornam a les mateixes. No valdria més reciclar, reduir i reutilitzar? Els nostres

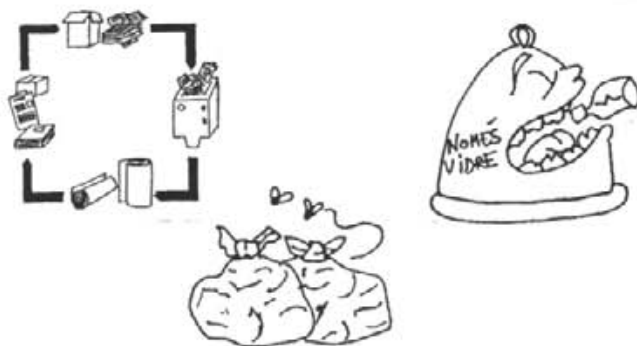
polítics troben que no i que es pot seguir al ritme creixent de producció de residus i pagar. Això sense comptar amb el problema més greu de tots: l'agressió al medi ambient. Altres qüestions que caldrà tenir en compte per a la correcta aplicació del sistema són, per una banda, que el cens d'habitadges sigui complet, és a dir, que s'hi han d'afegir les construccions il·legals o no declarades (diuen que a fora vila n'hi ha moltes); i per l'altra, controlar les places hoteleres reals (aquí també n'hi ha, segons diuen, moltes d'il·legals). També hi ha un altre factor a tenir en compte: què es farà amb les vivendes i locals tancats?

Tornant a la proposta que férem el mes passat, és important completar la xarxa de punts verds a Capdepera i millorar-ne la recollida. Per exemple, ni a Canyamel, ni a sa Font de sa Cala, ni a sa Mesquida, hi ha punts de recollida selectiva de paper, vidre, llaunes, etc.

Ara, un esforç reciclant les deixalles pot traduir-se en un abaratiment de les tarifes alhora que minva el volum que s'ha d'incinerar. Contra això hi juga el fet que la taxa sigui homogènia per a totes les vivendes, cosa que no estimula la recollida selectiva. Amb això pot ocórrer com amb l'aigua, amb el cànon de sanejament, el qual ha estat assumit pels consumidors sense que això es tradueix en un estalvi real.

L'alternativa a la incineració és, ja queda dit, el reciclatge i l'abocament controlat. Solució més barata i més ecològica.

	Incineració	Reciclatge
<i>Infraestructura</i>	14.000 milions (la incineradora)	3.600 milions (tres plantes de reciclatge més l'abocador)
<i>Transport</i>	6.420.000	6.420.000
<i>Tractament (tona)</i>	5.432	2.800
<i>Problemes</i>	Cendres tòxiques Dioxines	Abocadors lixivats

Depressió

Tots hem sentit dir que és un dels mals més freqüents de la nostra societat i, realment, si aprofundim una mica en nosaltres mateixos podrem reconèixer que en algun moment de la nostra vida ens hem sentit una mica depressius, mancants de forces, d'il·lusió i esperança, amb una sensació que a poc a poc ens anam enfonsant cada vegada més dins un pou del que ens costa sortir.

Les causes són moltes i variades, però sempre hi ha un fons comú: la decepció, la desesperança, la inseguretad, el sentiment d'inferioritat, la ràbia, la impotència, la manca de forces, la solitud, la manca de sortides. A més a més, hi ha unes característiques que imperen a la nostra societat i que predisposen a aquest estat:

a) Per un costat trobam la manca de comunicació a tots els nivells. Ningú no vol escoltar les penes dels altres. Ens tapam els ulls i les orelles. I jo em demano, qui és que s'atreveix a contar res a algú que no escolta? Certament, ningú no vol i a ningú no agrada la indiferència dels altres.

b) Per altre costat, vivim a una societat on no hi ha lloc per al fracàs. Des que naixem ens sentim obligats a fer les coses amb èxit i això no sempre és possible. Quan les coses no ens surten com nosaltres o la gent espera, ho vivim com un fracàs i a aquest petit fracàs es fa cada vegada més gros dins nostre, igual que la nostra inseguretad. És aquesta pressió la que ens va debilitant i fa que en un moment donat estiguem més predisposats que en uns altres.

De la depressió no és fàcil sortir-ne sense ajuda ja que és com una xarxa que cada vegada ens enganxa més i més. N'hi ha que en surten pel miracle del temps i uns altres no tornen a sentir mai més ni il·lusió ni esperança.

Necessitam ajuda i, sobretot, algú que ens compregui, ja que la majoria dels que ens envolten o no se'n han adonat o pensen que no tenim raons suficients per sentir-nos així.

Quan algú cau en una depressió, és important que en surti de debò, és a dir, que no deixi les coses a mitges i esperi que el temps ho arregli tot. Per sortir-ne s'ha de fer l'esforç d'intentar conèixer les diverses causes que han provocat aquest estat, encara que això no serà suficient. Es necessita molta força de voluntat i només es pot aconseguir repassant bé la pròpia vida, intentant conèixer-se més a un mateix, valorant-se cada vegada més i aprenent a controlar aquesta vida. Per aconseguir això, a vegades es necessita l'ajuda d'algú qualificat que ens escolti, que ens compregui, ens respecti i ens assessori. Si s'aconsegueix sortir-ne, és molt probable que no s'hi torni a caure més o que, com a mínim, no es faci amb la mateixa intensitat.

Joana Aina Flaquer

Nota de la redacció: Joana Aina Flaquer, que aquest mes comença a col·laborar amb "Cap Vermell", i de qui esperam que ho faci durant molt de temps, és psicòloga. Si la voleu consultar professionalment podeu trucar als telèfons 865569 i 989.684496.

El temps, el nostre temps

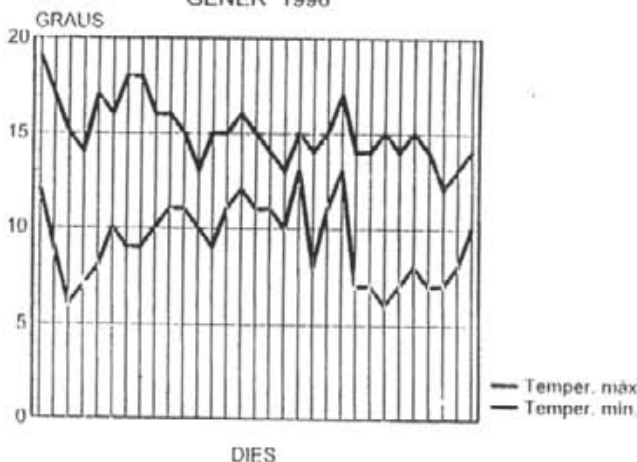
per Joan Espiritusanto

Per raons que no ve del cas comentar, no havíem tret aquesta secció durant tot l'any. Avui vos oferim un resum del primer trimestre i el mes que ve esperam posar-nos al dia.

Pel que fa a les precipitacions, sense haver estat cap cosa de l'altre món, sí que superaren de llarg les de l'any passat. Així, en el mes de gener s'arribà als 51'1 l/m²; en el febrer, la cosa davallà fins als 28'9 l/m²; i en el mes de març es recolliren un total de 55'9 l/m².

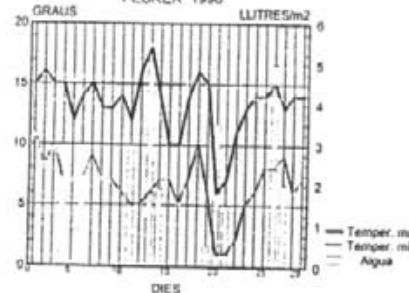
Quant a les temperatures, en el primer mes de l'any la màxima no passà dels 18° mentre la mínima davallà fins a 1°; al febrer, la màxima fou igualment de 18° i la mínima de 6°; finalment, en el mes de març el termòmetre pujà fins als 20° i davallà fins als 4°.

GENER 1996

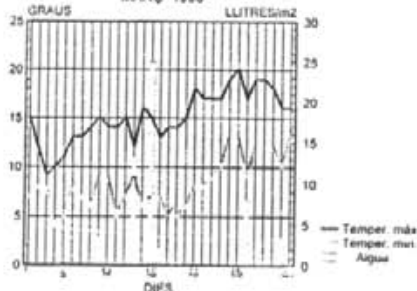
DIES

FEBRER 1996

DIES

MARÇ 1996

DIES

PES FORAT DE SA PLAÇA

SOLER I "EL BREU"

Dia 28 de maig, dimarts, tingué lloc; en representació única, encara que hi ha qui diu que els ròssecs es faran notar bona estona; la posta en escena d'el remake; en versió gonellista, clau "teatro requional"; del Juli Cèsar de W. Shakespeare, Soler i "el Breu", dirigida pel sr. Cañellas i interpretada pel seu misus

Un típic joc d'embolics i equívocs baix la mirada enamoradissa i paternal del protagonista, a la vegada interpret mut i autor de l'argument.

Menció especial mereix l'actor que encarna el paper de jugador de billar a set-centes bandes, del qual, a hores d'ara, no se sap amb quina carta es quedarà.

Puntuació: 😊😊😊😊😊

SETMANA DE LA COMEDIA

Poder, intriga, baixes i innobles passions, traidories, enganys, amors despitats, corrupcions, intereses inconfessables, covardies, aparences enganyoses, falsies, amenages, despropòsits, enganyifes, vileses, perjuris, felonies, depravació, falsejats...

L'AMO
D'ES
SEBRAT
AMB SO
MISSATGE

Després de tres mesos en què aquesta secció ha anat dedicada a temes més a manco literaris, torn a assumptes de l'actualitat. Han passat moltes coses, darrerament, que bé es mereixen un comentari.

Les dues primeres coses de què vull parlar tenen un caire positiu. Molt positiu. Es tracta de l'aparició del *Diari de Balears* i de la *II Diada per la Llengua, la Cultura i la Identitat del País*.

Segurament, no som capaços d'adonar-nos, ara per ara, d'allò que significa comptar amb un mitjà de comunicació, com el *Balears*, en la nostra llengua. La reconversió del periòdic del Grup Serra constitueix un fet sense precedents a la nostra terra. Un fet que es produeix, primerament, per l'agoserada decisió d'un empresari que, a més de voler guanyar diners, ha demostrat una fidelitat a la seva terra de la que no poden presumir els seus competidors. La *Gran Enciclopèdia de Mallorca* constitueix un precedent que avala el que estic diguent. Però, també, l'aparició d'un diari en català suposa el reconeixement d'un altre fet: la maduresa d'una part important del nostre poble. Un nombre creixent de ciutadans d'aquesta terra exigeix, també als empresaris periodístics, que se li ofereixin productes respectuosos amb la llengua i la cultura del país.

Es tracta, aleshores, d'un punt de trobada entre la ciutadania i els responsables d'atendre les seves exigències. Quan, com en el cas concret dels mitjans de comunicació (manca d'una televisió i una ràdio públiques), els polítics es mostren insensibles a la realitat que els envolta i amaguen el cap davall l'ala, tenim la sort que un sector de la iniciativa privada, jugant-se quelcom més que els doblers, ve a pal·liar les mancances que patim des de segles enrere en matèria lingüística.

Els qui durant anys -quinze en el cas concret de *Cap Vermell*- hem vingut lluitant per acostar la llengua catalana al nostre poble, sabem de les moltes satisfaccions que d'aquest treball se'n deriven, però també coneixem moltes incomprendiments i molts de rebuigs. Gràcies a

molts d'esforços i a la lluita constant de molta gent, les coses estan canviant. L'aparició del *Balears* n'és un bon símptoma. La gent de la premsa forana no podem menys que considerar el nou periòdic com el nostre germà major, mai com un competidor -nosaltre si que no ho feim per doblers!- a qui desitjам molts d'anys de vida i tota la sort del món.

La segona cosa de què vull parlar, com ja he anunciat, és la *II Diada per la Llengua, la Cultura i la Identitat del País*. Aquesta memorable jornada tingué un precedent a ca nostra amb la sortida del *Correllengua*. I he de dir, al respecte, que em sent molt orgullós del meu poble. Tot i que els actes es desenvoluparen un divendres dematí, amb tothom fent feina, el pas de la flama de la llengua va rebre el suport i el recolzament de molta gent. I, allò que em sembla més significatiu, va rebre el recolzament dels representants de tots els partits polítics, sense excepció. El batle havia acceptat la presidència del comitè local que organitzà la jornada, i ell i el regidor de cultura llegiren a Capdepera i Cala Rajada el manifest per la llengua. Els quatre grups representats a l'Ajuntament tingueren representants entre els portadors de la flama i jo vaig tenir la sensació que, al manco a Capdepera, començam a tenir les coses clares.

El dia 18, un nombrós grup de gent gabellina feu acte de presència a la Plaça Major de Ciutat i ajudà a formar el gran mosaic humà, reivindicant la nostra condició de comunitat històrica. Un mosaic que fou l'admiració de tot Espanya però que no existí, per exemple, per a l'ABC. Això d'aquest periòdic madrileny constitueix la representació d'un sector encastellat en la ignorància voluntària, incapaç d'entendre res del que passa més enllà del seu nas.

Després d'aquestes bones notícies, he de fer esment, com no, a una notícia no tan encorajadora. Em refereix a la coça al cul que el grup parlamentari del PP va fotre al president Cristòfol Soler. No sóc votant d'aquest partit i no tenc massa dret a ficar-me en els seus assumptes interns. Encara que la premsa ens n'ha fet cinc cèntims, segurament no arribarem a saber mai què va passar ni totes les raons que conduïren a tal situació. Però, com a simple ciutadà d'aquesta comunitat, sí que em crec amb dret de manifestar alguns dubtes i reticències.

El fet és que Cristòfol Soler, en els deu mesos de la seva presidència, havia demostrat virtuts que ens eren desconegudes des que es constituí la nostra Autonomia, especialment en matèria lingüística. Sense ambages assumí el nom científic de català per a la nostra llengua, impulsà la creació de la Direcció General de Política Lingüística i, fins i tot, realitzà el gest no gens gratuït de declarar en català davant un jutge que necessità d'un traductor. En definitiva, va donar més passes en favor de la llengua en deu mesos que les que s'havien donat en tots els anys anteriors.

Segurament, el senyor Jaume Matas, a qui conec personalment i a qui desig tots els encerts del món, serà un bon president, molt pragmàtic i, principalment, molt més fidel a la ideologia del seu partit i a les directrius dels seus òrgans de govern. Però, també, es probable que sigui un president menys sensible a aquests problemes. Jo no ho he llegit, però sembla que en matèria lingüística ja ha expressat la seva intenció d'anar més xano-xano. Sé que no necessita cap consell meu, però de tota manera em permet recordar-li que el simple compliment de l'Estatut d'Autonomia i la Llei de Normalització Lingüística, el que exigeix, precisament, és decisió, rapidesa, discriminació positiva, valentia, imaginació, coratge... Al més que probablenou conseller de cultura, Joan Flaquer, no cal que li digui res. Ell ja sap com pens.

Amb motiu del cinquantenari de l'Escolar, el meu bon amic Sebastià Ferrer ha donat a llum un nou llibre en què es recull la història del veterà club esportiu. Això d'en Sebastià té mèrit i és d'agrair. Qualsevol publicació en la nostra llengua sempre és una bona notícia. Ara bé, amb tota cordialitat i sense el més mínim afany de polèmica, els he de dir, a l'autor i a l'admirat Pere Orpi (assessor), que el tractament lingüístic que han donat a l'obra no em sembla el més adequat.

Sé que no s'enfadaran pel que dic, i a més, la meua també és una opinió discutible.

LLENGUA BRUTA

Amb motiu de la Diada per la Llengua, a l'Ajuntament es va rebre un escrit anònim d'aquest grup de banastres que adesiara es dedica a desbarbar -no saben fer res més- a propòsit del català, del que diuen que no és la nostra llengua. Altre cop, els mateixos de sempre (encara que no anàs signat, la procedència del pamflet no ofereix dubtes) intentaren enterbolir el clima de convivència i de festa. Evidentment, com que són quatre rates, no aconseguiren sinó fer rialles. El paper no es va fer servir per a després d'anar del cos perquè ningú no es vol intoxicar.

Un altre "amic de la llengua", sense identificar-se, m'aferrà un paper als vidres de la "Casa del Mar", fotocòpia d'una carta adreçada al diari "El Día del Mundo", defensant el mallorquí davant l'escomesa del català, això sí, la defensa era en castellà, com no? L'anònim aferrador de pamflets hi afegí, del seu puny i lletra la petició que, com que "estamos en democràcia" y "tenemos libertad de prensa, se ruega tolerancia y que no se quite este escrito". Si algú més emprenyat que jo no l'ha llevat, encara hi deu ser, el paperot. I encara m'hi afegí, el desconegut aferrador: "Conocemos a los **catanalistas**, minoria".

Jo, en canvi, de **catanalista** no en conec cap. D'autèntics enamorats de la llengua d'aquesta terra si que en conec, i evidentment no es permeten metàtesis tan grolleres com aquestes.

El mateix fet d'amagar-se sota l'anònim ja diu ells qui són. Premi LLENGUA BRUTA per a aquests mallorquins renegats.

Jaume Fuster Alzina

Conversa amb Eberhard Grosske i Fiol

Coordinador general d'Esquerra Unida a les Illes Balears

El passat dia 31 de Maig tingué lloc al saló Parroquial de Cala Rajada una conferència-col·loqui organitzada per Esquerra Unida. L'acte comptà amb la presència d'Eberhard Grosske i Fiol, que tractà qüestions mediambientals. La incineradora de Son Reus i la problemàtica en torn a la gestió dels residus sòlids urbans aclaparà bona part del temps de la seva intervenció, però també se tractaren altres temes, com un exemple més del carreró sense sortida en què es troba l'actual model de desenvolupament a Mallorca. D'una banda tenim els beneficis econòmics a curt termini, que alimenten la vinguda de nous treballadors pel fet de ser l'única Comunitat Autònoma que té un índex de creixement per damunt de la mitja comunitària però, per contra, som la comunitat on les pensions i els salaris són més baixos degut a l'estacionalitat crònica que patim en les contractacions, factor que es veu agreujat pel desmantellament de la agricultura i la petita indústria.

L'aplicació puntual de tecnologies dures (incineració, central tèrmica, desaladores, autopistes, etc...) com a solució als problemes mediambientals no fa més que posposar una problemàtica a mig termini, que per força acabarà amb l'actual model econòmic basat en l'especulació i el turisme de masses. Sols el factor limitatiu Territori planteja hores d'ara una problemàtica greu. Cal demanar-se si té sentit consumir cent mil metres quadrats de terra fèrtil per guanyar quinze minuts en arribar a Palma. Malauradament, serem els treballadors i petits empresaris mallorquins els qui patirem les conseqüències, ja que el capital ha procurat reinvertir els seus guanys fora de Mallorca, per seguir la seva expansió en uns altres territoris virginals en vies de desenvolupament, amb costos més baixos i sense traves administratives ni polítiques.

Cap Vermell: Quina és exactament la situació en que es troba Esquerra Unida respecte al Pacte de Progrés?

E. Grosske: *En el seu moment es va signar per part de l'equip de govern del Consell Insular un acord programàtic, molt positiu en molts d'aspectes, que nosaltres no varem voler signar, entre altres coses, perquè contemplava la incineració, que per nosaltres era un tema irrenunciable. Ara ens trobam fora del govern però intentant que els aspectes progressistes d'aquest pacte de govern s'apliquin.*

- És la incineradora de Son Reus el factor capital i diferenciador d'EU, o es tracta únicament d'una qüestió d'imatge?

- *No és ni capital ni diferenciador ni és una qüestió d'imatge; és un aspecte més del nostre programa, essencial perquè afecta al model de desenvolupament i s'ha de posar en relació amb l'aigua, l'energia i el territori, temes estratègics.*

- Els darrers aconteixements, definits per vostè com a cop d'estat en el Govern Balear, acabaran en una escisió dins el PP o, per contra, tot es resoldrà en família, una vegada més?

- *Es tracta d'una situació molt més deteriorada que fa deu mesos. No es fien entre ells. Veig més fàcil una quarta investidura ara, que no una tercera quan es va investir Soler president de Govern. La crisi es va tancar en fals, i*

ara, així com queda prefigurada el PP és una lluita entre els dos grans dinosaures, que sempre l'han dominat, en Verger i en Canyelles. No s'en fien l'un de l'altre, tal com les bandes de gangsters

- Creu que l'esquerra a Mallorca dona per tantes tendències?

- És evident que sí. No es tracta de suprimir cap partit per decret, es tracta de trobar vies de col.laboració

- En que es diferencien EU i el PSM?

- Els espais eren molt més semblants fa 7 o 8 anys i crec que el PSM ha conegut una deriva cap a posicions on el missatge nacionalista cada vegada es fa més excloent dels altres missatges, està deixant de banda els components d'esquerra i ecologistes, d'això en són exemples el tema de la incineració i el pacte amb Convergència i Unió a les eleccions europees.. És una deriva relacionada amb un raonament que varen fer l'any 91, on hi va haver tota una estratègia dissenyada a que l'interlocutor del PP d'aquí, el gran antagonista havia de ser el PSM. I això volia dir moderar molt les posicions. Presentar-se com una opció de govern els hi ha suposat un cost enorme amb el tema de la incineració.

En la qüestió Nacional, d'aquí a que el PSM es desmarqui d'EU en el tema de l'autogovern han de passar molts anys. Esquerra Unida està a favor de l'autodeterminació, el nostre és un projecte federal molt ambiciós.

- Creu factible i desitjable una entesa d'esquerra a Capdepera?

- En la política d'aliances és corrent dos g rans perills: ser víctima de la tendència de veure el del costat com l'enemic principal (sectarisme) i per un purisme ideològic quedar-te aïllat i deixar de ser un factor d'influència o desvirtuar el teu programa ideològic per posar-te al servei d'un altre projecte. Aleshores, quina és la llumeta per guiar-te? el programa. Si a Capdepera hi ha prou elements de coincidència sobre ellò que s'ha de fer en política municipal, crec que és negatiu i quasi diria immoral, és una traïció als interessos de la gent que ambdós diuen defensar que no es col.labori per dur aquestes polítiques endavant perjudica a la gent i als interessos que tu defenses. Evidentment si les diferències ideològiques són insalvables, els plantejaments s'han de separar. La gent desitja en principi la unitat.

- A Capdepera se la tracta de xenòfoba per plantejar racionalment la qüestió de la venda de territori als estrangers com a un fet no desitjable.

EU fou l'únic partit amb representació parlamentària que es posicionà críticament i obrí un debat sobre la conveniència de subscriure els acords de Maastricht, tendents a crear un sol Estat Europeu amb tot el que du associat: qüestions com cessió de sobirania, liberalització de mercats, moneda única etc... Creus possible que EU a les Balears pugui suscitar qualque tipus de debat en torn de la venda de territori?

No tenim plantejat al nostre programa aquest tema. Si tu te plantejes una política territorial de caràcter urbanístic potent que es compleixi on no es vulneri sistemàticament la legalitat El sol rústic ha de ser sol rústic, si això es compleix, el tema de la propietat és un tema secundari, i si no ho és, m'agradaria que m'ho explicassin. A EU encara no hem vist, el mecanisme pel qual la nacionalitat de la titularitat de la propietat ens hagi de preocupar.

-El mercat immobiliari exclou els treballadors nacionals de la possibilitat de competir amb els estrangers, que m'en dius d'això?

-Si Capdepera, o qualsevol altre poble té aquest problema, el que hi hauria d'haver aquí és que l'Ajuntament faciliti solars per a la construcció de Vivendes de Protecció Oficial

contes d'es Padri Maleter

En Rovellat de sa Torre Esbucada (1)

Fà molts d'anys que a Cala Rajada hi vingué un estranger de sa part d'es nord d'Europa a passar unes vacances.

Sa seva terra és un lloc on, en s'estiu i tot, hi fà molt de fred i en s'hivern encara més, tant que sa gent no pot treure es nas a n'es carrer de fred que hi fà. Només surten per anar a comprar, a sa feina i es nins per anar a escola.

Estava tan cansat de patir fred, d'estar constipat i de torcar-se es moc, que sempre deia: *Si un dia me'n puc anar a Mallorca vos asseguro que no tornaré pus mai més.*

Aquest home havia de fer feina per viure, no sortia per vila i anava de ca seva a sa feina i de sa feina a ca seva. De tant feiner que era, es dies lliures i ses hores perdudes, s'enginyà a fer, totsotet, una cas a sa mare. Ell ho féu tot, començà es fonaments, va eixecar ses parets, col·locà ses bigues, referí i enrajolà i no s'aturà fins que hagué posat es darrer pany a ses portes.

Quan feina devers un any que ell i sa mare estaven a sa casa nova va dur tanta mala sort que sa mare es morí. Cansat d'estar i viure totsotet, decidí vendre sa casa i anar-se'n de vacances a Mallorca, amb s'idea de quedar-hi, que era allò que sempre havia dit.

Entre sa gedriola que tenia feta de tants d'anys de fer feina i no gastar i lo que li donaren per sa casa, parti cap a Mallorca pensat que era un potentat.

En arribar quedà espantat de veure una illa tan guapa, un cel tan clar, una mar tan neta i una gent que tota pareixia família seva. La recorregué tota i no sabia on desfer ses maletes. Com sia que a un lloc o altre havia de plantar bitlla, ho féu a un poblet, a sa punta d'es Llevant, anomenat Capdepera, quedant meravellat d'es seu castell i de ses cales que té per anar a prendre es banys.

Cada dia podia anar a banyar-se. Si feina nord, cap problema, no els prenia a Cala Mesquida ni a Cala Agulla, però dins Cala Gat o a Canyamel estava encalmat i els podia prendre fora perill. Si era xaloc o migjorn, tranquil, Cala Agulla i Sa Mesquida eren una bassa d'oli. I d'es migjorn fins es mestral totes ses platges pareixen una piscina i, en s'estiu, es dia que feia

llevantons aprofitava per anar d'excursió i conèixer es costums d'es pobles de Mallorca.

Ben aviat oblidà que a aquella doblorada l'havia guanyada fent feina. Començà a gastar sense saber com els gastava i a un caramull que n'hi laves i no n'hi afageixes aviat es fà avall. No havia passat un mes quan ja havia fet un grapat d'amics anant de bauxa cada vespre. De fet, li agradava més anar per sa lluna que p'es sol, beguent molt i no trobant s'habitació de tèrbol que anava.

Aquesta vida de ricàs durà poc més d'un any, quan es donà compte es doblers s'havien fet avall i es amics, així com s'aturà de convidar-los també s'aturaren d'anar amb ell de greca i de riure quan ell reia.

Quan va haver acabat es doblers també s'acabaren es amics i ni es qui li devien doblers s'hi acostaven i si els demanava qualche favor el passaven amb cançons.

L'amo de s'hotel on s'estava va esser es qui l'ajudà, oferint-li feina, però ell li deia que n'havia feta massa i que no en volia fer pus. Després d'haver-lo mantengut més d'un mes sense cobrar-li res, s'hoteler li digué: "Escolta, així no podem continuar, jo et don un mes perque et decidesquis a fer qualche cosa, t'ajudaré en tot lo que podré, però com pots suposar no et puc tenir sempre amb aquestes condicions".

Aquella pelleringo d'home, que era lo que havia tornat amb un any de gastar i no fer feina, de beure com un clot d'arena i d'anar-se'n a jeure quan es sol ja havia sortit, s'escoltà ben arreu lo que li deia s'únic amic que li quedava.

Un demati, quan anaren a s'habitació per endreçar-loa, la trobaren buida i després saberen que s'estranger se n'havia anat a viure a una torre esbucada aprop d'es far.

S'estranger tallà quatre branques, segà es carritx i a un racó de sa torre va fer una barraca que li serví de vivenda i per no banyar-se quan ploqués. Sa barrca estava ben feta, ja que era molt manyós. Tenia un bon cobro, però sa fam l'alçava.

Començà a captar per ses cases i quan li donaven menuts se n'anava a comprar vi ja que vivia per beure

i engatar-se. I sa gent, quan el veia gat com una sopa, arribà que no li donava ni menuts, a més mai es rentava, anava brut com una xinxà i ple de cascarrulles. Començaren a dir-li en Rovellat.

Ses almoines s'havien acabat i per beure arribà a robar i tornà a anar polent.

Esjovent, a qui li agradava, de nit, pujar a es far, passava a veure en Rovellat de sa torre Esbucada qui, entre es vi i altres herbes, ensenyava esjovent a anar per mal camí.

Anaven per fora vila a robar animals per fer vegues o per vendre'ls, entraven dins ses cases de estiueig i s'enduien tot lo que trobaven de valor i ho venien per fer bauxes i engatar-se. Es vespres, investien sa gent solitària i la feien neta, que no li quedava ni per fer cantar un cego.

Tenia sa seva pandilla de seguidors que s'estimaven més anar de bauxa que fer feina: *Feina! - deien- feis-ne, que noltros ho tenim clar.*

(continuarà)

Agenda de la Vila

Durant el mes de **maig**...

Han nascut:

dia 24-4, Francisco López Martínez, de Francisco i Antonia.

dia 10, Josep Sarrià Navarro, de Miquel i Ana María.

dia 21, Tamara Vizueta Ruiz, de Tomàs i Antonia.

dia 22, Manuel Romero Jimçénez, de Manuel i María Belén.

S'han casat:

dia 11, Ezequiel Talamana José amb Patricia Pastor Nieto.

Han mort:

dia 19, Catalina Cirer Moll (1909)

dia 28, Gabriel Moyà Gil (1926)

EN COS DE CAMISA

Després d'uns moments
d'eufòria
una gran decepció,
quan m'explicaren,
fil per randa,
que el correllengua
res a veure tenia
amb una *fellatio* col·lectiva.

llegiu Cap Vermell

no cura, però dona consol

LA SIDA

El passat mes d'abril i maig, dins el marc de les III Jornades Culturals organitzades pel C.P. s'Alzinar es varen realitzar diverses activitats. Una d'elles va fer referència a la SIDA, es va treballar amb l'alumnat de vuitè d'EGB sobre aquest tema, conjuntament amb l'Equip de Promoció de la Salut del CIM. Hi van haver dues intervencions: 1.- un membre de l'equip va fer una conferència als alumnes dirigida a aclarir aspectes i reforçar la participació dels alumnes. La intervenció va ser molt interessant i profitosa. 2.- Es va realitzar una altra conferència informativa sobre el mateix tema per a pares, per abordar el tema dels aspectes preventius en relació a la família. La convocatòria no fou molt ample ni gaire participativa, tal vegada els pares hauriem de prendre exemple dels nostres fills i interessar-nos més per la malaltia.

A fi de que tothom pugui tenir un mínim d'informació, a continuació vos resumim el més important que es va dir a les dues intervencions, després, si voleu, podeu fer el petit test per veure quin grau d'informació sobre la SIDA teniu.

LA SIDA

Actualment existeix una gran preocupació per la SIDA, degut a la seva gravetat i expansió. Però, què és la SIDA? Què és el VIH? Com es contagia?

La SIDA és una malaltia infecciosa degut a la destrucció progressiva del sistema immunitari per un virus. Aquest virus és l'VIH (Virus de la Immuno-deficiència Humana). Ataca als limfòcits, que actuen com a directores d'orquestra a les operacions de defensa del cos. Així, el sistema immunitari es paralitza sense poder combatre la malaltia. La conseqüència de la destrucció del sistema immunitari és l'exposició de l'organisme del malalt a infeccions i càncers.

Una vegada que s'ha pres contacte amb el virus, aquest pot evolucionar de dues formes:

a) El virus queda adormit. La infecció persisteix sense que el malalt presenti símptomes. A aquestes persones que estan infectades però que no pateixen la malaltia se'ls anomena asimptomàtics o seropositius. Amb el temps poden patir la malaltia o poden seguir asimptomàtics.

b) el virus esdevé actiu. Es debiliten les defenses immunitàries i apareixen els símptomes i signes de la SIDA. A partir d'aquest moment, l'organisme pot sofrir greus infeccions.

Tant en un cas com en l'altre aquestes persones poden transmetre el SIDA.

Les vies més importants de contagi de la SIDA són la sanguínia i la sexual:

Per la **via sanguínia** es poden donar diverses possibilitats: les xeringues, agulles, fulles d'afaitar, utensilis utilitzats per fer tatuatges...que estiguin contaminats, si es comparteixen poden transmetre el virus.

Per això, **es recomanable que aquests utensilis s'esterilitzin, siguin d'un sol ús, o bé d'ús personal.**

Les transfusions i injeccions de productes sanguinis també pot ser una possibilitat de contagi. No obstant, aquesta possibilitat és actualment mínima, degut als controls i proves d'anticossos que es realitzen a totes les donacions de sang.

Una mare amb el VIH també té possibilitats de transmetre el virus al fetus, ja sigui a través de la placenta o durant el part. Quan el nadó ja ha nascut, pot ser infectat a través de la llet materna.

Via sexual: les relacions sexuals amb penetració anal o vaginal, tant heterosexuals com homosexuals, poden transmetre el virus de la SIDA. Amb una sola relació sexual pot ser suficient. També els contactes oral-genitals poden transmetre el VIH si hi ha lesions a la boca o als genitals.

Per prevenir, és important usar preservatius cada vegada que es doni un contacte sexual.

Fora d'aquestes vies, en canvi, **la majoria de situacions de la vida quotidiana no transmeten el virus de la SIDA.**

El virus de la SIDA **no es transmet** donant-se la mà, besant-se, abraçant-se, banyant-se a la piscina, usant vàters, dutxes, banys públics, a través de la saliva, de la suor, de les llàgrimes, de la roba, dels animals, de les picades de mosquits, donant sang, compartint el mateix lloc de feina, la mateixa aula, els mateixos coberts, el mateix mitjà de transport...

QUESTIONARI SOBRE LA SIDA

- 1.- La definició de SIDA és:
 - A. Una malaltia greu, cada vegada més freqüent en tota la població.
 - B. Una malaltia deguda a la destrucció del sistema immunològic per un virus anomenat VIH (Virus de la Immunodeficiència Humana).
 - C. Una cançó de moda.
- 2.- El virus de la SIDA (VIH) ataca al:
 - A. Sistema immunològic
 - B. Als ossos.
 - C. Als ulls
- 3.- Es diu que una persona és seropositiva quan:
 - A. Té el virus de la SIDA
 - B. El seu grup dsanguini és el O+
 - C. Quan dona positiu en la prova de l'alcoholèmia.
- 4.- Una persona té la SIDA quan:
 - A. Té el virus VIH.
 - B. Quan té el virus i desenvolupa la malaltia
 - C. Quan té el grip i no va al metge.
- 5.- Qui pot transmetre el virus VIH?
 - A. Persones seropositives
 - B. Persones que pateixen la SIDA
 - C. Tots dos casos
- 6.- Com es trasmet el virus de la SIDA?
 - A. Per una besada a la galta
 - B. En els banys públics
 - C. Per transmissió sexual o sanguínia
- 7.- Un comportament de risc de contagi és:
 - A. Ballar d'aferrat a una discoteca
 - B. Tenir relacions sexuals no protegides
 - C. Viatjar a l'estranger
- 8.- Un altre comportament de risc de contagi és:
 - A. Anar a les piscines públiques
 - B. Compartir xeringues, agulles i fulles d'afaitar
 - C. Compartir tassons
- 9.- La forma de saber si tenim el virus de la SIDA és:
 - A. Mirant si tenim taques
 - B. Fent-nos un anàlisi de sang específic
 - C. Anant al metge cada sis mesos
- 10.- Un mitjà eficaç per a prevenir la SIDA és:
 - A. Banyar-se en aigua ben calenta
 - B. Fer com si no passàs res
 - C. Utilitzar bé el preservatiu i no compartir les xeringues, agulles ni objectes tallants.

PUNTUACIÓ:

1. A=0	3. A=2	5. A=0	7. A=0	9. A=0
B=2	B=0	B=0	B=2	B=2
C=0	C=0	C=2	C=0	C=0
2. A=2	4. A=0	6. A=0	8. A=0	10. A=0
B=0	B=2	B=0	B=2	B=0
C=0	C=0	C=2	C=0	C=2

- **10 punts o menys:** si aquesta ha estat la teva puntuació, tens una manca de informació important. No dubtis en llegir i demanar a professionals totes les teves dubtes en relació a la SIDA. Al teu voltant tens múltiples fonts d'informació que t'ajudaran a comprendre millor de què es tracta la SIDA, i que, en conseqüència t'ajudarà a prevenir.

- **de 10 a 16 punts:** Saps de què es parla, i tens una idea aproximada del què es la SIDA i quasi tot el relacionat amb la malaltia. No obstant, no t'aturis en aquest punt. Encara et manquen moltes coses per conèixer. Revistes, associacions, metges i autoritats sanitàries... et poden resoldre tots els teus dubtes.

- **18 punts en endavant:** Enhorabona. Es pot dir que el teu coneixement sobre la SIDA i el VIH et permeten estar ben informat, però no oblidis que tota informació que et pugui arribar no serà mai suficient; i encara més important: tu mateix pots ser una font d'informació per aquells que no tenen un coneixement tan ampli o correcte.

DIA MUNDIAL SENSE TABAC

31 de maig de 1996

Cada any l'Organització Mundial de la Salut convida a tot el món a pensar en el tabac o en la salut en aquest dia especial, 31 de maig, que ha estat designat per l'Assemblea Mundial de la Salut com a Dia Mundial sense Tabac.

Aquesta celebració anima i encoratja governs, comunitats, grups i individus a ésser conscients dels problemes causats per l'ús del tabac, especialment entre la gent jove, i a emprendre les accions adients per combatre aquest hàbit nociu.

Enguany el dia mundial sense Tabac està dedicat al lema "Esport i arts sense tabac". És una oportunitat única per mobilitzar atletes, artistes i els mitjans de comunicació, així com els aficionats i el públic en general, d'acord amb l'objectiu de promocionar una societat i un estil de vida on l'ús del tabac no sigui una norma acceptada.

El dia mundial sense tabac està patrocinat per l'Organització Mundial en les seves vessants Educativa, Científica i Cultural i el Comitè Olímpic Internacional. Ambdues organitzacions han escollit molt bé la iniciativa de combinar esport i arts en la prevenció de l'ús del tabac.

La celebració d'events culturals i esportius lliures de tabac contribueixen a donar una imatge positiva d'aquests missatges, emfatitzant la prevenció i la promoció de la salut. L'experiència ha demostrat que, per ésser efectiva, la comunicació s'ha d'establir en el marc correcte i amb una audiència receptiva. Esports i espectacles poden crear l'ambient ideal per trametre els nostres missatges de salut al públic.

El mateix pensament ha servit a la indústria del tabac, que ha desenvolupat una imatge positiva dels seus productes patrocinant a personalitats i events en el camp de la cultura i l'esport. En molts de països, s'ha fet un ús excessiu de models de l'esport i les arts per crear una associació positiva entre l'esport, les arts i fumar cigarrets.

La celebració del Dia Mundial és una molt bona ocasió per a buscar l'efecte contrari, mostrant atletes i artistes com a models "lliures de tabac" i de l'estil de vida saludable, el que pot ser un camí poderós per trametre al públic en general i a la gent jove en particular del missatge sobre tabac o salut. Va també d'acord amb els ideals olímpics de bona salut i protecció del medi ambient.

Les conseqüències de l'ús del tabac són molt serioses. S'estima que devers la meitat dels adolescents que comencen a fumar cigarrets i continuen fumant durant la seva vida, podran morir com a conseqüència dels efectes del tabac. A part de fumar, totes les altres maneres d'usar el tabac són també perilloses.

Dades recents confirmen que els riscos de fumar són substancialment més alts del que es creia en un principi. Els fumadors prolongats tenen una tasa de mort tres vegades més alta que els no fumadors a totes les edats, des de la joventut a la maduresa.

El tabac no té uns nivells de consum segurs. Distints investigadors han tasat la nicotina com a més addictiva inclús que l'heroïna, la cocaïna, la marihuana o l'alcohol.

S'estima que el tabac causà l'any 1990 devers dos milions de morts en els països desenvolupats i un milió en els països en vies de desenvolupament, si continua

incrementant-se el consum de tabac a nivell actual, pot pujar dramàticament a tres milions en els països desenvolupats l'any 2020 i fins als set milions en els països en vies de desenvolupament.

Les regions amb el percentatge més alt de consum per càpita durant els anys 1990-92 era Europa (2290 cigarrets per adult/any) i la costa Pacífica dels Estats Units (2000). El consum més baix s'observa als països africans (540).

S'estima que hi ha prop de 1100 milions de fumadors regulars arreu del món. Uns 300 milions (200 milions d'homes i 100 milions de dones) es troben en els països desenvolupats, i uns 800 milions (700 milions d'homes i 100 milions de dones) en els països en vies de desenvolupament. En els països desenvolupats el 41% dels homes són fumadors i un 21% de les dones. La meitat dels homes que viuen en els països en vies de desenvolupament són fumadors amb un 8% de dones.

Al nostre país la venda directa de tabac mou al voltant d'un bilió de pessetes a l'any, un 15% de les quals a través del contraband. Això, una vegada que l'estat espanyol ha armonitzat l'impost sobre el tabac amb la mitjana europea (una taxa del 75% sobre el preu de venda), li suposa uns ingressos fiscals propers al mig bilió de pessetes.

En termes globals, el mercat del tabac a Espanya segueix una tendència clara de disminució, situant-se durant l'any 1995 en un -4,52%: els cigarrets de tabac negre disminueixen les vendes un 7,70% i els de tabac ros, un 2,74%. Sembla, finalment, que la desviació és cap a l'augment del consum dels cigarros "puros" (puja un 5,51%) i de la picadura per fer cigarrets (puja també un 9,74%).

Pervalorar correctament aquestes referències numèriques de pujades i baixades cal recordar que es refereixen a xifres

de venda, les quals, en haver pujat el preu del tabac, enmascaren les xifres corresponents al consum, tant pel que fa al descens com a l'augment. El que si cal assenyalar com a significatiu és la disminució constant del percentatge de persones fumadores, la qual cosa ens hauria d'animar a continuar les tasques preventives i de sensibilització de la població, en general, sobre els efectes nocius de l'ús del tabac.

És per tot això que el Consell Insular de Mallorca se suma a la celebració del Dia Mundial sense tabac i vos demana que prengueu un posicionament actiu davant els perills del tabac, més en concret:

1.- Assimilant i difonent el missatge tramès amb la celebració, amb una actuació personal decidida de lluitat contra l'ús del tabac.

2.- Impulsant i fent costat a actuacions que ens permetin gaudir l'esport i l'art sense la pressió de la propaganda tabaquera, en un ambient lliure de fum per l'ús del tabac.

3.- Participant activament en accions dirigides a disminuir l'ús del tabac als establiments públics, a centres escolars i empreses (tant públiques com privades), als transports, als centres esportius i culturals, a les escoles i a la pròpia llar; i no només durant el dia de la celebració (ja passat), sinó també al llarg de tot l'any.

Canviar l'acceptació cultural de l'ús del tabac per unes pautes més saludables i lliures de fum està a les nostres mans, i aquesta celebració és una petita passa endavant per arribar-hi.

31 DE MAIG 1996

**DIA MUNDIAL
SENSE TABAC****Consell Insular
de Mallorca**

Xerrada sobre atenció familiar als malats.

El passat 4 de juny, i emmarcat dins el projecte de **Support als Familiars Cuidadors**, que desenvolupen conjuntament els serveis socials municipals i l'Equip de Gent Gran del Servei d'Acció Social del CIM, es celebrà a l'Ajuntament de Capdepera una sessió audiovisual i xerrada sobre les atencions familiars a les persones enllitades, que correguè a càrrec d'Amàlia Caldentey, auxiliar de clínica i treballadora familiar.

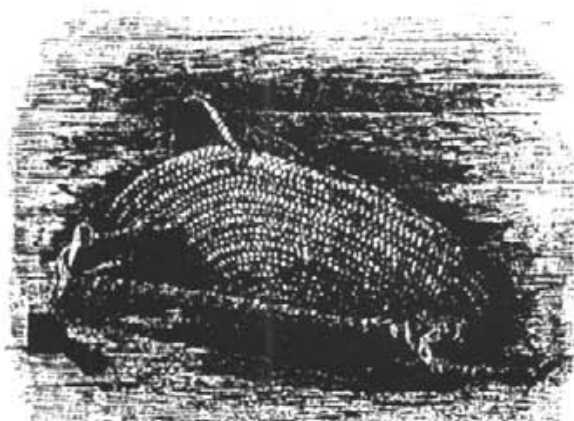
Amàlia parlà de la necessitat de donar una atenció integral al major o malalt, el que significa tenir cura d'aquests tres aspectes, tots ells importants: el **físic** (higiene personal, alimentació i prevenció de complicacions), el **psíquic** (cuidar l'estat d'ànim i la part emotiva dels malalts i l'aspecte social (manteniment de la persona dins el seu entorn i integrada dins la dinàmica de la comunitat). Durant l'acte es desenvolupà l'aspecte físic, amb el passí d'un vídeo i la demostració pràctica de les distintes tècniques de mobilització de persones enllitades, que faciliten la tasca i eviten l'aparició de dolor tant en el malalt com en el cuidador, s'explicà com realitzar la higiene personal del malalt i els canvis posturals, tan necessaris per prevenir les úlceres de decúbit. Assistiren a l'acte 15 persones.

Aprofitam per anunciar que l'acte es repetirà el proper dimecres, 26 de juny, a les 19h al saló parroquial de Cala Rajada.

Capdepera exporta la llata a Ciutat

Durant els mesos d'abril i maig, dues gabellines, na Catalina Terrassa i la seva filla Maria (ses Ferreres) han impartit a Palma un curs de llata a 20 mestres i educadors del centre de discapacitats del Consell Insular de Mallorca, CIPRES. El centre, coneixedor de la fama de Capdepera en el domini de l'artesanía de la llata, va contactar amb els serveis socials de l'Ajuntament per tal de localitzar a persones amb els suficients coneixements, afició i ganes per ensenyar als professionals del centre. El curs es feia dos dies per setmana amb una duració de dues hores per sessió, amb l'objectiu de ensenyar als professionals del centre la tècnica i la pràctica de la llata, per posteriorment organitzar tallers de llata dirigits als disminuïts.

Hem de dir que hem rebut l'enhorabona dels professionals que assistiren al curs pel tracte, la bona disposició i les profitoses ensenyances que han rebut de les dues "professores" i artistes.

L'AJUNTAMENT INFORMA

Ple de dia 6 de juny:

- Aprovació de la contractació d'obres de pavimentació del camí de can Patilla pel procés de licitació obert i l'adjudicació en forma de subhasta.

- Aprovació de la contractació d'obres del vial d'enllaç del carrer Muntanya i Migdia pel procés de licitació obert i l'adjudicació en forma de subhasta.

Modificació de l'ordenança fiscal reguladora de la taxa de recollida de fems: les tarifes aprovades són:

vivendes	7.765
extra-radi	10435
places hoteleres	2.670
establiments d'alimentació	

60.997

restaurants	103.600
cafeteries	71709
bars i similars	62304
establiments d'espectacles	62304
centres industrials	20.724
oficines bancàries	42.296
despatxos professionals	20724

- Aprovació dels comptes generals dels pressuposts dels anys 1994 i 1995

- Ampliació de la neteja viària amb màquinària a Capdepera i alguns carrers de Cala Rajada, on no hi passava, una vegada per setmana.

- Aprovació inicial de l'Ordenança reguladora de l'activitat d'amenització musical i autorització municipal complementària i posar l'expedient a informació pública.

Es regula tota activitat de música en viu i amb aparells fixant el límits següents:

Horari diürn (9 del matí fins a les 24 h) 75 decibelis al medi ambient exterior (dos metres des de la façana del local)

Horari nocturn (la resta) fins a les 3,00 h, 60 decibelis al medi ambient exterior (dos metres des de la façana del local)

Queda prohibit qualsevol renou a partir d'aquesta hora.

La música en viu es podrà realitzar 3 vegades, com a màxim, per setmana als establiments hotelers i una vegada a la resta, considerats d'oferta complementària.

Les infraccions es sancionaran amb multes de 25.000 a 100.000 ptes, suspensió de llicència i tancament del local.

- Adhesió a la diada per la llengua i l'autogovern de dia 18 de maig.

Dia 6 de juny el batle signà un conveni amb el CIM per a la neteja del litoral. El CIM aporta l'embarcació i l'Ajuntament el personal. El servei s'iniciarà aquest estiu.

Dia 6 de juny s'obren les pliques del Centre de secundària. L'adjudicació resta pendent dels informes tècnics. Es presentaren 5 propostes.

De dia 12 a dia 16 de juny tindrà lloc, a la Sala Municipal d'exposicions, una exposició de l'àrea social del CIM sobre les TRAMPES DE LA PUBLICITAT. Obert de 20 a 22 h.

A partir del mes de juny es compta amb una altra ATS al centre de salut, queda així cobert el servei tots els dies.

L' Ajuntament compta, des de dia 23 de maig, amb el servei d'un objector de consciència per desenvolupar treballs socioculturals.

L'ajuntament ha repartit un full amb l'horari de farmàcies els diumenges i festius durant l'estiu.

Es perllonga la campanya d'esterilització de moixos durant tot el mes de juny.

S'ha adjudicat la gestió directa de Capdepera Ràdio 107.5 FM a PUIRA s.a. des de dia 1 de juny .

S'ha contractat de forma interina una assessora lingüística fins que es convoqui la plaça. Podeu fer qualsevol consulta a diari a l'Ajuntament.

S'ha adjudicat l'explotació temporal de les platges.

S'ha informat favorablement per que Flebasa line pugui atracar al moll de Cala Rajada per realitzar la línia Cala Rajada-Ciutadella.

El Patronat de Turisme ha editat un fulletó de l'Àrea Natural de Cala Agulla-Sa Mesquida. També té en estudi una ordenança per regular l'ús de vehicles per les ANEI.

S'ha rebut la confirmació de la subvenció de 67.000.000.- per la construcció del poliesportiu M-3c vora l'edifici d'ESO.

S'han iniciat les gestions per a la creació de l'ESCOLA ESPORTIVA MUNICIPAL.

La policia local ha realitzat amb la Guardia Civil d'Artà un pla de prevenció i intervenció contra la delinqüència per aquest estiu. Durant les dues primeres setmanes de juny s'han realitzat diverses detencions recuperant objectes robats.

Ajuntament de Capdepera

Illes Balears
Projecte De País

amb el suport de

GOVERN BALEAR
Consell Assessor de Planis Territorials
Espanya i les Illes Balears

amb el suport de

Comunicació al servei del nostre poble

B a t e c

Vist i plau

Que l'expresident Soler s'havia convertit en una *rara avis*, un estrany en el seu propi partit, ha quedat ben palès després que el Grup Popular el deixàs penjat just després d'estrenar govern. Per moltes voltes i justificacions que s'hi han volgut donar, el que queda clar és el motiu pel qual ha estat voluntàriament cessat: en el galliner del PP balear només hi pot haver un gall.

I és que modernitzar el el partit que regeix el destí de les Balears des de l'arribada de la democràcia, no era (és) una tasca fàcil. El joc d'equilibris pretès per Soler, preservant l'estructura de la seva formació i, alhora, fer una política més o menys centrada, més o menys nacionalista, més o menys dialogant, pot resultar intolerable per als propis parlamentaris. És cert que ha tocat fils molt sensibles: creure en la llengua i cultura del país i defensar-les, intentar fer una política medioambiental realista, promoure una llei d'incompatibilitats. I això, evidentment, és imperdonable.

Què hi feia tot un president de la C.A. a la Plaça Major, manifestant que som una comunitat històrica, colze amb colze amb el seu poble? Això és massa.

Però, el vertader motiu pel qual ha estat llevat d'enmig pels mateixos que li havien posat, crec que ha estat la seva decisió de creure's que tenia un marge de llibertat per a actuar.

Tres i no res

Qüestió de fam

Tenc un amic que, a les reunions de capellans, quan parlem del tema de l'evangelització, sol dir de forma reiterativa que el problema no és de menjar, sinó de fam. La qüestió és aquesta: nosaltres volem donar un aliment a la gent i li oferim faves, però el públic fa el desganat; aleshores li oferim peix, però el personal no el tasta. La conclusió a la qual ha arribat el meu amic és clara: la gent no vol menjar o "vol una altra cosa".

Aquest exemple tan casolà, es pot aplicar a l'evangelització; la gent d'església (capellans, religiosos-es i seglars) oferim el pa de la Paraula de Déu i del seguiment de Jesús a la gent que s'acosta a les nostres parròquies, o a aquells que es mouen als nostres àmbits, però com que el missatge de Jesús suposa una opció, un compromís, certa renúncia i un seguiment, la gent no va de res, encara que nosaltres afirmem, convençuts, que això dóna sentit a la vida i ens fa feliços.

El curiós és que són moltes les persones que vénen a l'Ésglésia a demanar alguns sagraments (baptisme, primera comunió i matrimoni, bàsicament). Nosaltres, aprofitant l'ocasió, els oferim la Bona Nova del Regne de Déu, la majoria, però, ensuma, alguns fins i tot tasten o espipellen; això no obstant són molts pocs els disposats a *menjar* i *assimilar* el missatge alliberador de Jesús. Serà que de veritat la gent -farta de tot- no té fam de la Paraula de Déu? Serà més bé que nosaltres no sabem presentar el plat de forma prou atractiva? Serà que els qui *ensumen* se senten enganats i pensen que dins el menjar que els oferim s'hi amaga un ham?

Esperem que la reflexió seriosa que fa l'Església de Mallorca amb motiu del Sínode, ens ajudi a trobar la resposta adequada, per tal de despertar la gana a aquells que, tal volta sense saber-ho, estam afamats.

Andreu Genovart Orell

Cartes a Cap Vermell

CRONICA D'UNA MORT ANUNCIADA

Aquestes darreres setmanes s'han caracteritzat, políticament parlant, per la gran quantitat d'esdeveniments que s'han anat produint, i que tenen com a denominador comú la reacció de la dreta pura i dura i dels poders econòmics que la sustenten (hotelers sobretot), en contra de sectors, partits polítics i d'alguns professionals que podrien fer perillar la seva hegemonia política, econòmica i caciquil.

Però, entre tots aquests esdeveniments n'hi ha un sobretot que és el que més ens ha trasbalsat, ja que entenem que atempta contra els més elementals principis de la llibertat d'expressió i de l'ètica professional. Ens referim a l'acomiadament d'una periodista (una cronista de comarques) que sense massa explicacions per part dels seus superiors s'ha vist de cop i volta al carrer i sense feina. Es dona la casualitat que aquest acomiadament s'ha produït en uns moments on la periodista estava seguint molt d'aprop, a través d'alguns articles, la polèmica encetada pel PSM de Capdepera en torn a l'etern problema dels manterers i tiqueters. Però malgrat les dubtes i sospites que poguem alojar, és en la crònica dels fets allà on, des d'un caire més objectiu, cadascú podrà treure lliurement les seves pròpies conclusions. Vet aquí els fets:

Dia 12 de maig, pag. 19 del DM, secció part forana. Titulars: "el edil de turismo de Capdepera alquila su hotel a manteros". "Juan LLull reconoce que posee contrato con una empresa que vende mantas, pero dice que es del todo legal". Requadre: "acoso y competencia desleal para el pequeño comerciante", signat Aina Vives.

Dia 13 de maig: repolsa telefònica dels hotelers de Cala Rajada al Diari de Mallorca.

Dia 14 de maig, pag. 19 del DM, secció part forana. Titulars: "el alquiler de salas de hotel a los manteros es usual en Capdepera", signat Aina Vives. Requadre opinió: "Por un plato de lentejas", signat Joan Riera. Pros y contras, secció habitual al D. de Mallorca. Titular: "Manteros en el hotel". Pro, signat per Catalina Julve, Contras, signat per Miquel Barceló.

Dia 30 de maig, secció part forana del DM. Titulars: "Los comerciantes de Capdepera actuarán contra los manteros", signat Aina Vives.

Per els que no hagueu seguit la polèmica a través dels articles d'Aina Vives, vos resumirem amb poques paraules, quin és l'embrió principal de la trama: la denúncia de l'activitat, suposadament il·legal o alegal, dels manterers als hotels i especialment al de Joan Llull (hoteler, regidor del PP responsable de les àrees d'urbanisme i turisme, president del Patronat del Castell i del Patronat de Turisme) i l'alarma dels comerciants que, a través de la PIMEM, han desenterrat l'aixa de guerra contra els tiqueters i hotelers.

Està clar que l'acomiadament d'Aina Vives pot ser fruit d'una problemàtica laboral interna, en la que no volem entrar, però, de cap manera podem pensar que es deu a una manca de rigorositat i professionalitat de la periodista en qüestió. De fet, les polèmiques aixecades pels seus articles havien suscitat un seguiment del diari dins el municipi que evidentment es traduïen en un augment de les vendes i del debat polític i social. Un debat que molesta a certs sectors del nostre municipi (polítics i econòmics) i que a la fi, no sabem si casualment, aconseguiran ralentitzar.

Cala Rajada, 14 de juny de 1996

Sgt. Felip Esteva Castro

Trànsit

La via Elionor Servera torna anar sobrecarregada malgrat haver passat a ser direcció única. Mentre, via Mallorca també passà de dues direccions a una malgrat tenir una major amplària.

Pens que Via Mallorca hauria de tornar a les dues direccions d'abans, fins al carrer Castellet.

Esper que l'Ajuntament es faci eco d'aquesta petició.

Uns veïnats.

RONDALLES DE MALLORCA DE L'ARXIDUC LLUÍS SALVADOR (IV)

S'ESCLAU GABELLÍ

Els moros agafaren en Colau Vei i el feren esclau.

El se'n dugueren a Alger i allà el vengueren a un moro molt principal que tenia una filla molt guapa, una de ses al.lotes més guapes d'es moros.

El tenien a bona part perquè no els hi fugís, i la filla d'es moro principal un dia li digué que per poder fugir, fes es beneit, perquè com era molt lliquero i bon mosso no li donarien mai sa llibertat.

Ell va fer es beneit i quan veren que quasi no servia per res, ja no el tengueren tan guardat, i un dia pogué agafar ses claus en sa nit i començà a obrir portes i a tornar-les tancar, i quan va esser a sa darrera porta que donava al carrer fogí i se'n anar a sa vorera de mar i trobà un llaut i se'n vengué a Mallorca.

Quan va esser aquí, totd'una se n'anà a la Mare de Déu de l'Esperança i li deixà ses claus, i les penjaren dins sa capella del Roser que hi varen estar penjades molts d'anys.

Aquesta narració és especialment interessant per la ben aconseguida combinació de realitat i fantasia, de màgia i religió. El fet de voler analitzar els elements d'aquesta llegenda respon a l'intent d'interpretar unes inquietuds exposades en forma de conte, quina ideologia bàsica en podem desprendre i què en podem extreure de real. Podem dir que és una llegenda perquè el protagonista és un personatge que és o se'ns presenta com a real i des del moment en què se l'anomena apareix lligat a un espai i temps concret, trets bàsics que la distingeixen de la rondalla, segons el professor Grimalt. (1)

Els fets sobre els quals es fonamenta la llegenda semblen ben reals i succeïren en el segle

XVIII, quan ja s'havia edificat la capella del Roser que és de l'any 1703 i el mercat de l'esclavatge era encara ben actiu a un costat i l'altre de la Mediterrània.

Normalment els esclaus aconseguïen la llibertat després de pagar el seu rescate; així succeí amb els pagesos de Sa Mesquida quan la seva gent (família) manlevà una quantitat de doblers a la Mare de Déu de sant Salvador d'Artà per "quitar-los" i poder tornar a Mallorca (2). Sembla que en Colau Vei aconseguí la llibertat pels seus propis mèrits, un fet ben extraordinari.

En aquell temps un fet tan excepcional s'havia d'interpretar forçosament en clau religiosa; en Colau Vei, com a bon gabellí, hi veié la intervenció de la Mare de Déu de l'Esperança i en senyal de gratitud penjà les claus que havien servit per esclavitzar-lo dins la capella l'Esperança (3).

Del segle XVIII es conserven, a alguns pobles de Mallorca, unes petites taules o posts pintades que recreen fets perillosos per els mallorquins: mariners sorpresos per una tempesta enmig de la mar o uns pagesos que sofreixen l'atac d'uns corsaris moros. Sobreviure a aquests fets era interpretat en clau religiosa, és a dir, gràcies a la intercessió d'una determinada imatge. Dins aquests retaulons sempre es mostra la tensió entre el món real i sobrenatural, cosa que està representada per una duplicitat d'escenes: el moment del perill i el moment de la salvació que és interpretada com una intervenció miraculosa per part de la imatge venerada que se la situa a un racó del quadret enmig d'una nuvolada.

A sant Salvador de Felanitx hi ha un d'aquests quadrets amb una llegenda que és prou clara: "En lo mes de juny de 1757 en la possessió de Son Forteza del terme de Manacor,

Ex-vot de Sant Salvador de Felanitx. Encara que el quadret està mal conservat es pot observar com davant la possessió fortificada de Son Forteza, amb torre central i muralla, l'amo lluita amb el moros mentre el seu fill hi acudeix a cavall a salvar-lo.

Jaume Sanseloni prengué de mans de los moros per intercessió de Maria Santíssima de San Salvador, Jaume, son pare, arrendador de dita possessió".(4). Per tant, en les narracions de caire popular del segle XVIII s'hi mesclen, amb tota normalitat, les exposicions de fets reals amb explicacions de caire religiós.

A l'esclau gabellí també hi apareixen elements màgics i fantasiosos. No cal entendre la màgia com un poder sobre els esperits, ni tampoc com un comportament exòtic obscuro o extravagant sinó com uns pensaments, situacions, objectes, personatges, llocs, etc., que tenen uns efectes insòlits i positius sobre les persones.

A la llegenda hi trobam una superposició de dos mons màgics, les dues religions: la cristiana i la mora; la primera és mitificada, la qual cosa li confereix el caràcter positiu i es concreta en la veneració a la Mare de Déu de l'Esperança, en tant que la segona és presentada amb ulls negatius, d'enemic.

Analitzem una mica els elements d'aquesta llegenda:

La princesa té un paper preponderant en la

història. Baldament sigui de l'altre bàndol (mora) és l'únic element presentat positivament; en certa manera seria una vinculació entre les dues religions i actuaria com a vertadera heroïna ajudant l'esclau a sortir del seu captiveri. Aquest element és el primer que veim amb unes característiques "especials" o una mica sobresortints. Per acabar-ho de rematar veim que és guapa i a més una de ses més guapes d'es moros, i filla de moro principal. Seria un element propi de rondalla per llur paper com a heroïna.

Un segon element seria el consell que li dona la princesa a en Colau Vei el qual no és basat en la força ni en la contradicció sinó en l'astúcia, fer el beneit, un dels elements que també sol caracteritzar els herois de rondalla. Sovint se'n surten més per enginy o astúcia que per la força; per tant, segon element propi de rondalla.

En Colau Vei actua talment li diu la princesa i se'n surt però aquest fogir del regne moro és descrit mitjançant un obrir i tancar portes que simbolitzaven el trencament amb el món moro, amb el negatiu i el desig de voler tornar a la realitat.

Com a quart element relacionat directament amb en Colau Vei trobam el fet de fugir, anar cap a la vorera de mar, trobar un llaüt i venir cap a Mallorca. Aquests elements semblen fets a posta per estar al servei de Colau Vei; serien els que definitivament el retornen al seu món, Mallorca.

I finalment el fet de retre homenatge a la Mare de Déu, de deixar-li les claus del regne moro volent-li retre honor per l'ajut rebut. El fet de dir-nos que han estat penjades molts d'anys dins la capella és per remarcar el caràcter real de la història.

Els elements que configuren la història són propis de rondalla però que la lluita entre dos mons religiosos és especialment fet de llegenda on en aquest cas, en lloc de donar-se baix unes circumstàncies històriques, es donen més bé baix unes condicions quotidianes entre ambues cultures.

La part realista d'aquesta narració tan interessant es exposada al principi i al final; enmig hi ha tota una exposició màgica que segurament li han anat afegint les successives recreacions quan encara l'oralitat era la forma de pervivència cultural dominant i aquestes històries no s'havien fixat rere l'escriptura. Aquests elements màgics i les formes de donar-li interpretació no perden gens de força perquè les inquietuds humanes al llarg del temps són semblants i aquesta és la millor manera de donar-los tractament.

Maria Àngela Melis

Josep Terrassa

Notes

(1) "La catalogació de les rondalles de mossén Alcover com a introducció a llur estudi" Josep Antoni Grimalt. Randa n° 7, pags 5-30.

(2) "Els moros que anaren a Sa Mesquida" llegenda de l'arxiduc Lluís Salvador ja comentada a l'anterior article.

(3) Article que vaig publicar a CAP VERMELL n° 119-120, gener 1991

(4) "Moros venen. Un tema secular de l'ex-vot pintat balear". Gabriel Llompart. Lluc juliol-agost 1982, n° 704.

GLOSA

Campar bé

Guanya més un xifoner
repartint quatre xifons
que un glosador fent cançons
i omplint fulles de paper.

Però això ni va ni ve
i el món rodola com és
tothom neda amb l'art que ha après
i així viu qui té i no té.

Sabates fa el sabater
i tot l'any lluita el pagès
(a vegades perd lo estès)
i els polítics sens fer res
no és mester regla de tres
per sabre qui campa bé.

Teré! Me va dir en Pep d'es pab;
hi ha uns mots què has exigerat!
Aquesta gent s'esforç el fa de cap.

Miquel Lliteres (Catoi)

Esports a Cap Vermell

Judo

Campionat de Balears de Judo Escolar

El Renshinkan ha estat líder absolut de la classificació general de la temporada 95-96 de judo escolar.

El passat 4 de maig, a les instal·lacions esportives de Calvià, es celebraren les últimes trobades de les categories infantil i cadet, masculina i femenina, que componen l'esport unificat. Durant tota la temporada els judokas d'aquest club mantingueren una actuació molt regular, especialment els cadets, amb l'única preocupació que suposaren les seleccions de les Pitiüses i de Menorca.

Els medallistes del Renshinkan foren els següents:

Xavier Terrassa i Bartomeu Alberti, or en infantil masculina.

Virginia Zapico i Agnès Terrassa, or en infantil femenina.

Mònica Garcia, Maria A. Mesquida i Cristina Martinez, plata en infantil femenina.

Teresa Sancho, Maribel Barceló, Francisca Riera i Felisa Leno, bronze en infantil femenina.

Jaume Gomila, Joan A. Martínez, Simó Martí i Lluís Pastor, or en cadet masculina.

Moisés Ruiz, plata en cadet masculina.

Malen Servera, Maria del Carme Fernández, Antònia Massot i Marible Garcia, or en cadet femenina.

Bàrbara Bauçà, plata en cadet femenina.

Per clubs, tots els primers llocs foren ocupats pel Renshinkan.

P.L.

Futbol

50 Aniversari del C.E.Escolar

Passàvem pena que el 50è aniversari de l'Escolar, amb la festassa que això ha suposat, no coincidís amb la pèrdua, un cop més, de la categoria Preferent. Hauria estat una llàstima i una taca enmig d'aquestes celebracions tan entranyables. Afortunadament, l'equip va guanyar el Petra per 1-3, en l'últim partit del campionat, i això va suposar l'enfosament de l'equip petrer i la salvació dels nostres. De manera que la festa ha estat doble.

Així les coses, el diumenge dia 9, tengueren els actes centrals de la celebració d'aquest aconteixement, que culminaren amb el torneig triangular de futbol disputat pel Barcelona FC (2ª divisió), R.C.E.Mallorca (2ªB) i Selecció Balear (3ª divisió). Aquests últims, seleccionats per Paco Acuña, foren al fina els merescuts guanyadors. La festa es perllongà amb l'entrega de distincions, l'actuació de l'orquestra "Cala Agulla" i una gran torrada. També es féu la presentació del llibre sobre la història del club, endreçada per Sebastià Malet.

Hi assistiren un nombrós públic, autoritats, exjugadors, entrenadors i directius.

Cap Vermell, com queda expressat al nostre Portalet, es suma de tot cor a ten significativa commemoració i desitja a l'Escolar molts més anys de vida i d'èxits.

D'en temps primer ...

una ullada cap enrere, per recordar la nostra gent

Aquesta pandilla d'al·lotells són: amb ulleres de cec en Sebastià Ferrer, "es Maleter"; en Tomeu Alzina d'es "Forn", despitrellat; el que guaita o el tapen, no ho sabem, és en Jaume Melis, "Pillu"; segueix en Pere Flaquer "Mangol"; mig ajupit, en Mateu Terrassa "Matevet"; es porter és el fill del cabo Ques. Al davant, terrible tripleta formada per Colau Moll, Biel Gamundi "Bunyoler" i Jaume Massanet "Coix".

Era l'any 1954 i els caps de setmana baixaven de Capdepera a entrenar al camp nou de "La Esperanza", el de ses Rotges, el primer amb mides reglamentàries.

